

Taide rakentaa parempaa yhteiskuntaa

Suomen
Taiteilijaseuran
hallitusohjelma-
tavoitteet
2023–2027

Kuvataiteen toimiala lukuina

4,8	miljoonaa käyntiä vuodessa kuvataidekohteisiin (2019)
3 300	ammattikuvataiteilijaa
67	taidemuseota
121	taidegalleriaa
n. 45	kuvataidetapahtumaa vuosittain
39	taidelainaamoja
41	kuntaa käyttä prosenttiperiaatetta
> 7,9 me	gallerioiden myynti *

* galleriatilastoon vastanneilla, n 48 % kaikista gallerioista, 2019

Taide rakentaa parempaa yhteiskuntaa

1. Luova osaaminen vahvistaa Suomea

2. Arvostetaan kuvataiteilijan työtä

3. Toimeentuloa kuvataiteesta

Suomalaiset ovat kuvataidekansaa. Kuvataidekohteisiin tehdään Suomessa vuosittain liki 5 miljoonaa käyntiä.

1. Luova osaaminen vahvistaa Suomea

Taide on kansalaisen perusoikeus, jota tulee rahoittaa julkisin varoin ja joka tulee nähdä julkisena palveluna koulutuksen tai terveydenhuollon tapaan. Taide on osa hyvää elämää ja edistää tutkitusti kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Silti taiteen rahoitus Suomessa laahaa jäljessä yleisestä eurooppalaisesta tasosta. Se hidastaa alan kehittymistä, työpaikkojen syntymistä ja kaupallisten toimintamallien rakentumista.

SIKSI:

→ Kohotetaan taiteen ja kulttuurin rahoitusasteittain 2 prosenttiin valtion budjetista

Taide on ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä, kasvuvoimainen ja tulevaisuuteen kurkottava talouden sektori. Luovat alat ovat merkittävämpi osa kansantaloutta kuin monet perinteiset teollisuuden alat. Kulttuurin osuus BKT:sta on 3,4 % ja osuus työllisistä 3,1 % (Tilastokeskus 2019). Silti taiteen ja kulttuurin osuus valtion budjetista tällä hetkellä on vain 0,8 %, kun esimerkiksi yritystukien osuus on 2,4 %.

- Taiteen ja kulttuurin rahoituksen osuus valtion budjetista **on nostettava ensi hallituskaudella 1 %:iin ja asteittain 2 %:n**, jotta alati enemmän ihmisiä työllistävä toimiala pystyy kehittymään.
- Taiteen ja kulttuurin rahoitus **on siirrettävä valtion yleiskatteiseen budjettiin** hallituskauden 2023–2027 aikana ja kytkös rahapelijärjestelmään on purettava. Rahoituksen ennakoitavuus ja taso tulee turvata yli hallituskausien.

→ Nostetaan kuvataide rahoituskuopasta

Visuaalisten taiteenalojen osuus valtion kulttuuri- budjetista on tällä hetkellä vain 1 % (15,6 M€), taide- ja yhdistelmämuseoiden osuus mukaan laskettuna- kin 4%. Vastaavasti esimerkiksi esittävän taiteen rahoitus on 20%. Kuitenkin kuvataiteen kävijämäärät ovat suuremmat kuin teatterin, tanssin ja sirkuksen yhteensä.

- **Kuvataiteen rahoitus tulee nostaa yhdenvertaiseen asemaan muiden taiteenalojen kanssa.** Lisärahoituksella vahvistetaan kuvataiteen saavutettavuutta sekä edistetään kuvataidealan työllisyyttä. Jotta kuvataidealan asema julkisen rahoituksen osalta olisi yhdenvertaista, **kuvataiteen rahoitusta tulee kasvattaa yhteensä 15 miljoonaa euroa.** Summalla voidaan vastata näissä hallitusohjelmatavoitteissa esitettyihin kehitystarpeisiin.

→ Investoidaan kuvataiteen yhteisöihin

Suomessa toimii valtakunnallisesti tasokas mutta aliresursoitu kuvataideyhteisöjen verkosto. Yhteisöra- hoitusta kasvattamalla synnytetään työtä kuvataiteen ammattilaisille, elämyksiä yleisöille ja vetovoimaa alueille. Investoinnit esimerkiksi myyntiin, markkinointiin ja digitalisaation kehittämiseen tuottavat kaupallisia toimintamahdollisuuksia kuvataidealalle ja kytkevät alaa vahvemmin osaksi luovaa taloutta.

- **Visuaalisen alan yhteisöjen, kuten eri puolella maata toimivien kuvataidejärjestöjen, gallerioiden ja taidelainaamoiden rahoitusta tulee kasvattaa 3 miljoonalla eurolla.**

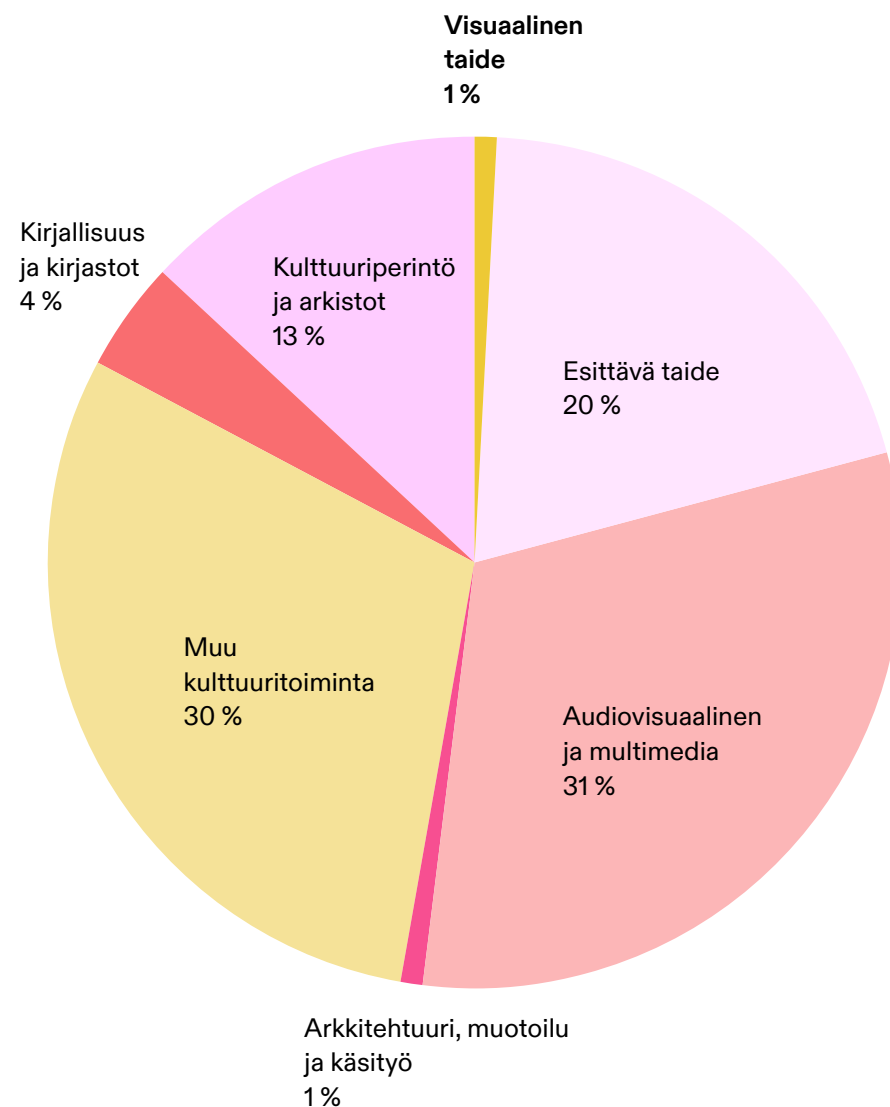
→ Viedään suomalaista taidetta maailmalle

Suomalainen kuvataide on korkeatasoista ja kansainvälisesti kiinnostavaa. Kansainvälisen toiminnan tukeminen edistää suomalaisen nykytaiteen näkyvyyttä ja myös kaupallista menekkiä ulkomailla.

- **Tuetaan nykytaiteen vientiä**, kuten kansainvälistä messu- ja näyttelytoimintaa harjoittavien organisaatioiden toimintaedellytyksiä.
- **Tuetaan residenssitoimintaa ja nykytaiteen ammattilaisten liikkuvuutta sekä Suomessa ja ulkomailla.**

Suomen kulttuuribudjetin osuus valtion budjetista on EU-maista viiden heikoimman joukossa. Vertailun vuoksi: Viro käyttää kulttuuriin 2,9 %, Islanti 2,4 %, Norja 1,3 %, Ruotsi 1,0 % - EU-keskiarvo 1,0 %. (Eurostat 2019)

Taiteenalojen rahoituksen osuudet koko valtion taidebudjetista

Lähde: *Mahdollisesti kulttuuria? Valtion kulttuurirahoitus Suomessa vuonna 2019*, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore (2021)

2. Arvostetaan kuvataiteilijan työtä

Taide on demokratian ja kriittisen keskustelun alusta. Taiteilijoiden työtä tukemalla hankimme yhteiskunnan käyttöön luovaa ajattelua, joka ruokkii ja rakentaa.

Kuvataiteilijan ammatin harjoittamisen edellytykset ovat kuitenkin muita taiteenaloja olennaisesti heikommat. Kuvataiteilijan toimeentulo on tutkitusti kaikista taiteilijaryhmistä matalin.

SIKSI:

→ Korotetaan apurahojen määrää ja tasoa

Valtion taiteilija-apurahat ovat erityisen kustannustehokas keino tukea taidetta ja edistää monien heikossa asemassa olevien taiteilijaryhmien toimeentuloa.

- **Vuosittain jaettavien taiteilija-apurahojen määrää tulee kasvattaa sadalla kappaleella.** Taiteilija-apurahat tulee jakaa eri taiteenaloille hakupaineen mukaisesti.
- Taiteilija-apurahojen osuus kulttuuribudjetista on hyvin pieni ja niiden taso on jäänyt jälkeen palkansaajien keskimääräisestä tulotasosta. **Taiteilija-apurahan tason tulisi vastata suomalaisten mediaaniansiota 3 444 €/kk.** (Suomalaisten palkka- ja palkkiotulojen mediaani 6/2022. Lähde: Tilastokeskus.)
- Taiteelliseen työskentelyyn tarkoitettun näyttöapurahan saa vuosittain noin 80 kuvataiteilijaa. Tukipotti 960 000 € on pysynyt samana jo 25 vuoden ajan. **Näyttöapurahojen tukisumma tulee kaksinkertaistaa** vastaamaan paremmin ammattikunnan kasvanutta kokoa.
- Toteutetaan **kokeilu taiteilijapalkoista** siten, että se ei vähennä apurahojen määrää.

Kuvataiteessa taiteilija-apurahan saa keskimäärin joka kahdestoista hakija, kun kaikista aloista keskimäärin joka kahdeksas.

(Lähde: Taike 2019)

→ Lisätään taiteilijaeläkkeiden määrää

Koska kuvataiteessa ei juuri ole työsuhteisen työn mahdollisuuksia, jää taiteilijoiden eläkekertymä usein pieneksi. Valtion ylimääräiset taiteilijaeläkkeet ovat tärkeä keino torjua taiteilijoiden vanhuusköyhyyttä. Niitä kuitenkin myönnetään vuosittain vain noin 50 kappaletta kaikille taiteenaloille yhteensä.

- **Lisätään vuosittain myönnettäviä taiteilijaeläkkeiden määrää sadalla kappaleella.**

Suomessa työskentelee noin 200 000 itsensätyöllistäjää, jotka liikkuvat erilaisten työn tekemisen muotojen välillä.

→ Parannetaan itsensätyöllistäjien sosiaaliturvaa

Työn tulevaisuus on jo täällä, mutta nykyinen sosiaaliturvajärjestelmä tunnistaa heikosti itsensätyöllistäjät. Yleisten työvoimapolitiittisten edellytysten soveltaminen kuvataiteilijan työhön on ongelmallista.

- **Palkkatyön, yrittäjyyden ja muiden tulomuotojen yhteensovittamista sosiaaliturvassa on helpotettava, eritoten työttömyysetuuksien osalta. Taiteilijalle ennen työttömyyttä kertyneet tekijänoikeuskorvaukset eivät saa leikata taiteilijan työttömyysturvaa. Yrittäjien on saatava oikeus työmarkkinatuen perusosaan myös korona-aikana toteutetun kokeilun jälkeen.**
- **Välittömänä toimenpiteenä vapaiden taiteilijoiden ei-työsuhteinen eläketurva tulee siirtää kokonaisuudessaan maatalousyrittäjien eläkelain piiriin ja vakuuttaa Melassa. Tämän rinnalla on jatkettava yhdistelmävakuutuksen kehittämistä pitkän aikavälin ratkaisuna.**

Keskimäärin vain kolmannes kuvataiteilijan tuloista tulee taiteellisesta työstä. Kuvataiteilijoiden veronalaisten vuositulojen mediaani on noin 20 200 euroa sisältäen apurahat. Valtaosa kuvataiteilijoista työskentelee vapaina taiteilijoina ja itsensätyöllistäjinä.

Yleisimpiä kuvataiteilijan toimeentulon lähteitä ovat:

Taiteelliseen työhön liittyvä työ, esimerkiksi opetustyö

	Tilausteokset
Sosiaaliturva	
	Teosmyynti
Tekijänoikeuskorvaukset	
	Näyttelypalkkiot
Apurahat	
	Muu kuin taiteellinen työ

3. Toimeentuloa taiteesta

Kuvataide on taiteenalana saavutettava ja lähellä ihmistä. Suuri osa kuvataiteesta on yleisön ulottuvilla ilmaiseksi tai pientä korvausta vastaan. Kuvataiteilijan tulee saada kohtuullinen korvaus aina, kun yleisö nauttii tai käyttää hänen teoksiaan.

Arvostettukaan kuvataiteilija harvoin elää taiteellaan, sillä kuvataiteessa ei vielä ole vastaavia työllistäviä rakenteita kuin monilla muilla taiteenaloilla.

SIKSI:

→ Laajennetaan näyttelypalkkiomalli gallerioihin

Näyttelypalkkiomalli on taiteilijalle maksettava korvaus näyttelyn eteen tehdystä työstä. Malli pohjaa opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän esitykseen.

- **Näyttelypalkkiomallin rahoitus tulee vakiinnuttaa pysyväksi osaksi valtion vuosittaista menokehystä.**
- Museoiden lisäksi **näyttelypalkkiomalli tulee laajentaa taidegallerioihin.** Koko kuvataidealan yhtenäinen näyttelypalkkiokäytäntö olisi oikeudenmukainen ja saattaisi suomalaiset kuvataiteilijat alueellisesti tasa-arvoisempaan asemaan, kun näyttelystä maksettava korvaus olisi ympäri maata sama. Museo- ja galleriatoimijoita koskevan järjestelmän vuosikustannus olisi noin 2,8 M€ ja sen vaikutus ulottuisi liki kaikkiin ammattimaisesti toimiviin, näyttelytoimintaa harjoittaviin kuvataiteilijoihin. Näyttelypalkkiotyöryhmän suosituksen mukaisesti palkkion taiteilijoille tulisi sisältyä yhteisöjen toiminta-avustuksiin.
- Taiteilijan ammattitaito on sovellettavissa monenlaisiin tehtäviin eri toimialoille. **Tutkitaan taiteilijan työsuhteisen työn mahdollisuuksia** tukemalla kokeiluita, joissa taiteilija on työsuhteessa esimerkiksi taidemuseoon tai kuntaan.

Näyttelypalkkio on taiteilijalle maksettava korvaus näyttelyn eteen tehdystä työstä. Näitä työtehtäviä ovat esimerkiksi näyttelyn suunnittelu, ripustus, taideteosten kuljetukset sekä näyttelyn viestintään, markkinointiin tai oheistapahtumiin osallistuminen.

→ Tuetaan julkista taidetta

Julkisen taiteen parantaa elämänlaatua, tekee yhteisistä tiloista viihtyisämpiä ja tuo taiteen osaksi ihmisten arkea. Julkisen taiteen tilausteokset sekä kulttuurilaitosten teoshankinnat tuottavat taiteilijoille toimeentuloa ja lisäävät taiteen saavutettavuutta ja tuovat taiteilijoille toimeentuloa taiteellisesta työstä. Taiken barometrin 72 prosenttia suomalaisista haluaa taidetta arkiympäristöönsä ja jopa 47 prosenttia on valmis ohjaamaan nykyistä enemmän verovarvoja julkisen taiteen hankintaan.

- Varmistetaan, että valtio näyttää esimerkkiä **sitoutumalla prosenttiperiaatteen** (1 % rakennuskustannuksista taiteeseen) **hyödyntämiseen kaikissa omissa rakennus- ja korjaushankkeissaan.**
- Nostetaan valtion taidehankintoja toteuttavan **Valtion taideteostoimikunnan budjettia vastaamaan prosenttiperiaatetta.**

→ Vahvistetaan kuvataiteilijan tekijänoikeuksia

Tekijänoikeus on taiteilijan perusoikeus, joka tuottaa taiteilijalle teosten käyttöön perustuvaa toimeentuloa.

- **Kuvataiteilijoilla on oikeus ansaita tekijänoikeuskorvauksia taiteellisella työllään.** Taiteilijoille kuuluvat tekijänoikeuskorvaukset tulee huomioida taidetta hyödyntävien julkisten toimijoiden budjeteissa.
- Digitalisaatio muuttaa taiteellista työtä, taiteen jakelua ja kulutusta. **Siksi on yhä tärkeämpää, että kuvataiteilijan tekijänoikeudet toteutuvat myös digitaalisissa toimintaympäristöissä.**

Suomen Taiteilijaseura ry – Konstnärsgillet i Finland

Suomen Taiteilijaseura on vuonna 1864 perustettu kuvataiteen vaikuttaja- ja asiantuntijajärjestö, joka edustaa yli 3 000 kuvataiteilijaa. Suomen Taiteilijaseuraan kuuluu kuusi jäsenjärjestöä: MUU ry, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Kuvataidejärjestöjen liitto, Suomen Taidegraafikot, Taidemaalari liitto ja Valokuvataiteilijoiden liitto.

Suomen Taiteilijaseura edistää yhdessä Frame Contemporary Art Finlandin kanssa Luova osaaminen vahvistaa Suomea -kokonaisuuden tavoitteita ja yhdessä Kuvaston kanssa kuvataiteilijoiden tekijänoikeuksiin liittyviä tavoitteita.

frame
finland

Kymmenen ratkaisua kuvataidealan vahvistamiseksi Suomessa

1. Kohotetaan taiteen ja kulttuurin rahoitus asteittain 2 prosenttiin valtion budjetista
2. Nostetaan kuvataide rahoituskuopasta
3. Investoidaan kuvataiteen yhteisöihin
4. Viedään suomalaista taidetta maailmalle
5. Korotetaan apurahojen määrää ja tasoa
6. Lisätään taiteilijaeläkkeiden määrää
7. Parannetaan itsensätyöllistäjien sosiaaliturvaa
8. Laajennetaan näyttelypalkkiomalli gallerioihin
9. Tuetaan julkista taidetta
10. Vahvistetaan kuvataiteilijan tekijänoikeuksia